

Hoe de Vrijmetselarij zich Presenteert

Het Vertelsel der Schone Schijn

1 - Het jaar 2006, een jubileumjaar

In de resolutie van 30 november 1735 van de Staten van Holland en West-Friesland worden alle vrijmetselaarsactiviteiten uitgebannen. (1) Niet alleen samenkomsten maar ook het beschikbaar stellen van vergaderruimten aan “zoogenaamde Vrijmetselaren” wordt verboden “op straffe dat zij als verstoorders der openbare rust zullen worden aangemerkt”. Het Hof van Holland komt twee weken later met de “Publicatie teegens de Vrijwillige Metzelaars”, want “dergelijke bewegingen zijn broedplaatsen van onwelkome ideeën”. Merkt Van Loo op: “Dat de autoriteiten bij de bestudering van de Constitutie van Anderson hadden kunnen lezen dat de bouwkunst het belangrijkste onderwerp van gesprek was tijdens de besloten bijeenkomsten, dat wilden de regenten niet geloven.” (2) Aan dit verbod van de Staten werd niet streng de hand gehouden, want in maart 1744 treedt de Vrijmetselarij weer voorzichtig in de openbaarheid bij de heropening van twee Haagse loges. De institutionalisering van de Vrijmetselarij wordt in 1756 beklonken als tien loges zich aaneensluiten in de “Groote Loge der Zeven Vereenigde Nederlanden”. In het jaar

2006 werden daarom een aantal festiviteiten georganiseerd ter herdenking van het 250-jarige bestaan van zoals het heet: “De Orde der Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden”.

Aldus werd een symposium georganiseerd: “Religie van de toekomst in Nederland” met openingswoord van de burgemeester van Den Haag, oud-minister Wim Deetman. Daarin debiteert hij dat *“de zoektocht, ja zelfs de strijd voor vrijheid en tegen onrechtvaardigheid binnen alle religies belangrijker is dan de verschillen en conflicten tussen de verschillende religies.”* Zo bezien zou de Islam ten principale geen repressieve godsdienst kunnen zijn voor andersdenkenden en vrouwen! Een boude bewering. Ter gelegenheid van dit jubileum is ook een brochure uitgekomen van AO (actuele onderwerpen) van de hand van de Wassenaarse journalist Frans Micklinghoff, getiteld: “Vrijmetselarij 250 jaar in Nederland” (nr 2864). Het bovenstaande is in grote lijnen daaruit ontleend. Uit de literatuur die voor deze brochure is geraadpleegd, blijkt dat het daarin geschetste beeld overeenkomt met de wijze waarop de Vrijmetselarij zich graag presenteert. Daarom besteden wij daar nu aandacht aan samen met het in veel opzichten identieke opstel van oud-parlementslid Mat Herben, getiteld: “Wat is Vrijmetselarij?” (3)

2 - De beginselverklaring

Op de omslag van dit AO-nummer staat dat wat de Vrijmetselarij nu precies is, niet in één zin, een uitvoerig artikel of een dik boek valt te beschrijven, want (gaat het verder) sommige zaken zijn nu eenmaal niet onder woorden te brengen. De werkelijke reden van dit mysterie is minder prozaïsch. Indien de waarheid gekend was, zou de Vrijmetselarij veel van haar respectabiliteit kwijtraken, dus schuift men dat liever onder het tapijt. In het nummer komen fraaie volzinnen voor. Ik citeer:

«« De Vrijmetselarij is eerder een levenshouding, een ‘levenskunst’. De Vrijmetselaar kweekt verdraagzaamheid en wil een positief en creatief denkend mens zijn. Hij wil een beter mens worden volgens positief zedelijke normen om zo aan het welzijn van de gemeenschap te werken. De Vrijmetselarij mag (zowaar!) een ethisch gericht genootschap worden genoemd dat probeert om zowel de individuele persoonlijkheid als de gemeenschap naar een hoger geestelijk en zedelijk niveau te brengen. De Vrijmetselaar bouwt aan de tempel der mensheid voor een betere wereld. Hij leeft de wet van het land waarin hij werkt of verblijft respectvol na. (Tot slot:) De ritualistiek is een middel tot een doel, namelijk het genereren van ‘deugdzame’ mannen. »»

Eens kijken of dit harmonieert met de officiële beginselverklaring van de Orde van Vrijmetselaren, die in de brochure is afgedrukt. Daarin staat dat een Vrijmetselaar een vrij man van goede naam is die aan zijn persoonlijke vorming werkt, die naar eigen inzicht gestalte krijgt. De gezamenlijke arbeid stimuleert hem bij te dragen aan een betere samenleving. Hij zoekt op wat mensen verbindt en tracht weg te nemen wat hen verdeelt, opdat het ideaal van een alles verbindende broederschap gestalte kan krijgen. Hij verricht die arbeid in het licht van een hoog beginsel, symbolisch aangeduid als *“Opperbouwmeester des Heelals”*. De Vrijmetselaar erkent de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid, de gelijkwaardigheid van alle mensen, ieders recht om zelfstandig naar waarheid te zoeken en ieders verantwoordelijkheid voor zijn eigen doen en laten.

Wat in deze verklaring opvalt is dat de persoonlijke vorming volgens eigen inzicht is. Zegt Mat Herben: *“De scheidslijn die gewoonlijk in de Vrijmetselarij wordt getrokken, is: Denkt een kandidaat dogmatisch? Een Vrijmetselaar zoekt zelfstandig naar waarheid. Iemand die de wijsheid in pacht denkt te hebben, is uitgezocht.”* Waarop mijn replek: Omdat de waarheid vaag wordt gehouden is de betekenis van een betere samenleving aan diezelfde vaagheid onderworpen. Wat beter is voor de één, hoeft dat niet voor de ander te zijn en wat nu fout is, kan morgen goed zijn.

Een tweede kanttekening is op zijn plaats. Een Vrijmetselaar tracht weg te nemen wat verdeelt. Maar welke methoden worden daartoe aangewend? Rücksichtlose? Ik ben bang van wel. De Franse Revolutie, die in het geheim der loges was voorbereid, is daar een mooi voorbeeld van. En

dat hoge beginsel, de opperbouwmeester, wat is dat? Dit begrip werd indertijd door Comenius, het jongste lid van het Convent van Zeven (4), geïntroduceerd in zijn befaamde werk "Pansophia". Welnu, een bouwmeester creëert niks maar gebruikt het aanwezige materiaal. Voor de Joods-Christelijke God is geen plaats in dit systeem, wel voor een typisch creatuur, gedefinieerd als het "hoger Opperwezen". En de Bijbel dan, die open ligt bij de rituelen, door de Vrijmetselaars het "Boek bevattende De Hoogste Wet" genoemd? Deze gewoonte wijst terug op het idee van Francis Bacon dat Gods eerste bijbelboek het universum en zijn wetmatigheid voorstelt, niet meer en niet minder. Het boek der natuur mag ook de Koran zijn of de Bhagavad-gita, en waarom niet de Principia van Newton? Tenslotte nog deze kritiek: ieders verantwoordelijkheid voor zijn eigen doen en laten houdt in dat waarden en normen slechts beoordeeld mogen worden naar de menselijke norm, want elk dogmatisme, elk geloof in een door God gestelde wet, wordt in de prullenbak gesmeten. De mens staat in het middelpunt van het heelal. Hij bestuurt zijn lot (en dat van anderen). Ja, dat hoogdravend principe zal menig aanspreken. Stelt Micklinghoff: "Vrijmetselarij is géén godsdienst, géén ideologie of levensbeschouwing." Maar gezien het voorgaande slaat dat nergens op. Is het soms een tennisclub?

10 september 2012

Vrijmetselarij opent de deuren

Zoekers noemen ze zichzelf, zoekers die nooit uitgezocht raken.

Wereldwijd kent de Orde van de Vrijmetselaren miljoenen leden, die allemaal op hun eigen manier op zoek zijn naar een betere wereld. De leden ontmoeten elkaar wekelijks in de plaatselijk loge.

3 - Godsdienst en politiek zijn taboe

Het is niet toegestaan, staat in de brochure, om in de logebijeenkomsten de verschillende geloofsrichtingen ter discussie te stellen of over partijpolitieke zaken te discussiëren. Zulks moge het geval zijn (tijdens gewone bijeenkomsten), wat nog niet inhoudt dat de thema's die aan bod komen niet aan geloof en politiek raken. Met trots staat in de brochure dat in 1950 het eerste exemplaar van het tijdschrift "Thoth" het licht zag (naam van de Egyptische wijsheidsgod) en dat in dit tijdschrift sindsdien diepgravende en gedegen artikelen over tal van onderwerpen zijn verschenen waar de Vrijmetselarij zich zoal mee bezighoudt. Het is dus niet toegestaan de verschillende geloofsrichtingen ter discussie te stellen, d.w.z. af te keuren, maar men mag zich wel in de esoterie en gnostiek verdiepen en alhoewel binnen het liberale milieu van de Vrijmetselarij elk filosofisch en godsdienstig getinte bespiegeling welkom is, worden Christelijke overwegingen terzijde geschoven.

Keer op keer, dus ook in deze brochure, wordt in vrijmetselaarspublicaties vermeld dat de democratisering van onze maatschappij aan de Vrijmetselarij is te danken. Alsof dat geen politiek is! Geruime tijd voor de Franse Revolutie had koning Lodewijk XVI reeds vergaande democratische vrijheden aan het parlement geschonken, daarmede de jaren van het monarchale absolutisme achter zich latend. Het belangrijkste verwijt bij zijn terdoodveroordeling had niets uitstaande met de bestuurlijke inrichting, maar sloeg op zijn weigering om de deportatie van de priesters te bekrachtigen die zich niet aan de staatswillekeur wilden overleveren. Een andere belangrijke factor die tot zijn veroordeling heeft geleid, was zijn brief aan de bisschop van Clermont waarin hij uitlegde dat hij vast van plan was, zodra zich daartoe de gelegenheid voordeed, de Katholieke geloofspraktijk te herstellen. In feite werd door de Revolutie het ondeugdelijk monarchale absolutisme vervangen door het democratisch absolutisme, anders gesteld: de soevereiniteit van de vorst

bij de gratie Gods werd vervangen door de soevereiniteit van het volk bij gratie van de menselijke maat. Daardoor konden we in de twintigste eeuw getuige zijn van de ethische absurditeit dat abortus werd vrijgegeven om het simpele feit dat ‘de meerderheid’ had beslist.

De Franse Revolutie volgde de politiek van vrijheid, gelijkheid en broederschap. Schrijft Micklinghoff: *“Vrijheid, verdraagzaamheid en broederschap zijn de drie trefwoorden waarmee de Vrijmetselarij kan worden gekarakteriseerd.”* Ik las ergens dat die tegenwoordig mogen worden vervangen door democratie, tolerantie en solidariteit. Het anti-discriminatie artikel in de Nederlandse grondwet (5), dat de uitoefening van het Christelijk geloof knevelt, is een uitvloeisel van dat soort tolerantie. Dat vormde ook het Nationaal Socialistisch stokpaardje: *“Gleichschaltung der Behörden und Gerichte”*. Ook Nederland werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gleichgeschaltet. We hebben ‘t geweten!

4 - Licht en duisternis

“De Vrijmetselarij spreekt het diepste wezen van de mens aan”, zo staat geschreven, alsook:

«« De Vrijmetselarij is een inwijdings- of initiatiegenootschap. Haar ritualen en symbolen vormen een uniek stelsel van bewustwording. Tezamen beelden de rituelen de levensgang van de mens uit, de reis van duisternis naar Licht, in een confronterend rollenspel waardoor de novice wordt voorbereid op de realiteit van leven en dood. Zo beschouwd is de Vrijmetselarij een leerschool. De belangrijkste stelling van deze maçonnieke leerschool is het ‘Ken U Zelf’. De gehanteerde ritus leert de mens iets uit zijn onderbewustzijn te voorschijn te roepen dat reeds aanwezig maar nog ongekend is. (En verder:) Hij bouwt aan de tempel der mensheid. Een geliefde uitdrukking is dat de mens een ruwe steen is die moet worden bekapt en gepolijst tot een zuivere kubiek, zodat die gave steen kan worden ingepast in het bouwwerk van levende stenen. De winkelhaak met zijn rechte hoek - onderdeel van het metselaarsgereedschap - symboliseert de mens die het Licht ontvangt. Door de eeuwen heen worden mensen, die zich met geestelijke verdieping bezighouden, geboeid en geïnspireerd door de tegenstelling tussen licht en duisternis, waarin zij de strijd tussen goed en kwaad verzinnebeeld zien. De middeleeuwse kathedralen worden niet voor niets soms omschreven als een gebed in licht en steen. »»

Het is de onbevangen lezer misschien ontgaan, maar de hier gebezigde taal is typisch die van de oude mysteriediensten, waarin de betekenissen van licht en duister en van dood en wederopstanding een centrale rol speelden. Daarom zegt de Bijbel: *“Als tegenbeeld redt u thans de doop, wat niet een aflegging is van de vuilheid van het lichaam, maar een bede van een goed geweten tot God, (dat wordt bewerkt) door de opstanding van Jezus Christus.”* (1 Petrus 3:21)

De mysteriediensten huldigden via geheim gehouden initiatieriten een vorm van voorouderverering. De voorouderlijke rekeningen werden opgezocht, op vergelding wachtend, via een proces van afdaling in het onderbewuste rijk waar, zoals het heette, Saturnus of Kiun de scepter zwaait (zie Hand. 7:43 waar sprake is van Rompa). Initiatie kan veel vormen aannemen en beperkt zich niet tot initiatie in zijn rituele praktijk. In onze postsacrale wereld zijn nog steeds vormen van initiatie aanwezig. Of men het nou wil of niet, de menselijke geest wordt aan alle kanten gekneed. De druk van het bestaan roept het innerlijke verlangen op naar een initiatiebeleving, wat onze jeugd aanspoort tot een surrogaatervaring in jeugdbenden, levensgevaarlijke spelletjes, auto-crashes, straatdrugs enz. Initiatie betekent denkbeeldige dood of in zijn meest gruwelijke praktijk bijna-dood. Deze met de dood doordrenkte riten en symbolen dienden om in de opstanding een nieuw mens te worden. Ze kwamen niet alleen in de vruchtbaarheidsriten voor, maar werden ook door de gnostici gebruikt en later via deze groep in het westen ingevoerd door de Vrijmetselarij en andere gedachtstromingen. Ze worden samengevat in het ‘Ken Uzelf’, een leus die aan de Griekse Mysteriën is ontleend, alsof door introspectie God zou kunnen worden ontdekt! (inkeer of stille tijd is heel wat anders)

Het onderbewustzijn omvat een bepaalde vorm van religie, maar daarin de aanwezigheid Gods te zien is heiligschennis. De sirenische neerdaling volgt het principe van vernietigen om vervolgens weer op te bouwen. Het beoogde doel heet verlichting. Hij die afdaalt ziet een groot licht... We mogen het een doop in het onderbewustzijn noemen, dat onverzoende machtsblok van de persoon. Dit is beeldspraak en behoort bij een rijkdom van beelden met dezelfde strekking. Vanaf de vroegste tijden hoort de symbolische afdaling bij het godenoffer. Allerlei activiteiten speelden daarbij een rol, zoals eten, iets maken enz. Stelt u zich eens voor. Ingeslikt voedsel laat men afdalen. Als iets wordt gemaakt gebeurt dat vaak door van het originele materiaal af te hakken en erop in te slaan. Het materiaal wordt verminderd. Daardoor ontstaat iets nieuws: *“de zuivere kubiek”*. Afdaling, naar beneden gaan, lijkt op verbrijzeld worden en gaat met veel lijden gepaard. Wie thuis is in vergelijkende godsdienstleer zal in de taal van de Vrijmetselarij de oude heidense ritens herkennen en beseffen dat het vredespact dat zij met de schaduwzijde van de mens wil sluiten ook onafwendbaar tot een breuk met het Christen-zijn voert. Zelfs als de postulant zich dat niet bewust is - hem wordt zo weinig mogelijk verteld - het is en blijft heiligschennis. Heer, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen!

Hubert Luns

[gepubliceerd in “Profetisch Perspectief”, voorjaar 2007 – Nr. 54]

[gepubliceerd in “De Brandende Lamp” 3e kwartaal 2008 - Nr. 115]

Noten

- 1) Vanuit het Vaticaan kwam de eerste veroordeling van de Vrijmetselarij via de encycliek “In eminenti” pas twee en een half jaar na die van Nederland.
- 2) Referentie: P. J. Van Loo: “Geschiedenis van de Orde der Vrijmetselaren onder het Groot-oosten der Nederlanden” # 1967.
- 3) In de citaten worden de veelvuldige hiaten in de tekst niet weergegeven.

Het Convent van Zeven

4) Tijdens het Convent van Zeven in 1617 besluiten de “hoogst ingewijden”, zoals zij zichzelf noemden, dat hun beweging, tot dan toe gekend als de “Socinianen” of de “Broeders van het Kruis van de Roos”, zich in 1717 aan de wereld zou vertonen, jaar dat thans gekend is voor de officiële oprichting van de Vrijmetselarij. Het jaar 1617 werd gekozen voor het Convent omdat dit met de dag van samenkomst, 31 oktober, de gebeurtenis herdacht van Luthers 95 stellingen op de kerkdeur in Wittenberg precies honderd jaar eerder, wat men als het startschot van de grote en universele reformatiebeweging ziet. Luthers volgelingen zullen niet blij zijn met deze aan hen opgedrongen symboliek. Voor de Socinianen, echter, was Luther een pionier in de vernietiging van Christus' Kerk op aarde, eerder een diletant voor wiens werk zij zich geroepen voelden om het af te maken. (De beslissingen van het Convent van Zeven worden in Themis Aurea besproken van de hand van graaf Michael Maier van Rindsbourg.)

De anti-discriminatiewet in Nederland en Engeland

5) Artikel 1 van de in 1983 herziene Grondwet luidt: *“Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.”* Let vooral op het laatste: “op welke grond dan ook”.

